

## Κώστας Χ. Πασχάλης

Βάναυση προσβολή της ιστορική μας μνήμης η μετονομασία της Μερραρχίας

---

Είναι σχεδόν κανόνας πως η μοναδική σχέση που διατηρούν οι περισσότεροι (κατ' επάγγελμα) πολιτικοί με την Ιστορία, είναι αυτή των «δεκάριων λόγων» που διαβάζουν «έμπλεοι συγκίνησης» κατά τη διάρκεια των επετείων. Λόγοι που συντάσσονται κατά προτίμηση από τους (επίσης κατ' επάγγελμα) «ειδικούς συνεργάτες» τους.

Ακόμη πιο συνεπείς στον παραπάνω «κανόνα» είναι οι Δήμαρχοι (στην πλειονότητά τους) και οι παρατρεχάμενοι αυτών, για τους οποίους Ιστορία δεν είναι τίποτα παραπάνω από κάποια εθνικοπατριωτικά παραληρήματα και φθηνά αναμασήματα επιπέδου γυμνασίου, χρήσιμα μόνον για συνήθεις πανηγύρεις.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο νυν δήμαρχος της πόλης μας (χωρίς βέβαια αυτό να στερεί του αντίστοιχου δικαιώματος από τους προκατόχους του), που αποφάσισε εν μία νυκτί (για λόγους που μόνον ο ίδιος γνωρίζει και όλοι οι άλλοι απλώς υποπτεύονται) την «επικαιροποίηση» και άμεση εφαρμογή πολύ παλαιότερης απόφασης του δημοτικού συμβουλίου για την μετονομασία της οδού (λεωφόρου) Μερραρχίας.

Όμως παρά τις «έντιμες» προσπάθειες του κ. δημάρχου, είμαστε απολύτως σίγουροι πως οι Σερραίοι πολίτες θα εξακολουθούν να ονοματίζουν τον κεντρικότερο οδικό άξονα της πόλης μας, με το όνομα με το οποίο γαλουχήθηκαν ολόκληρες γενιές.

Η Μερραρχίας ήταν και θα παραμείνει Μερραρχίας σε πείσμα αυτών που εκποιούν την ιστορική μας μνήμη, την ίδια μάλιστα στιγμή που αναλίσκονται σε απέλειωτες «θριαμβολογίες» για την προετοιμασία εορτασμού της επετείου των εκατό χρόνων από την απελευθέρωση της πόλης μας. Σ' αυτούς ακριβώς τους ανθρώπους και πρωτίστως στον δήμαρχό μας αφιερώνουμε ένα σύντομο ιστορικό της Μερραρχίας Σερρών, με την κρυφή ελπίδα (πάντα πεθαίνει τελευταία) πως θα διαθέσει λίγο από τον πολύτιμο χρόνο του για να του ρίξει μια φευγαλέα ματιά. Όχι τόσο για να αλλάξει γνώμη (θα ήταν υπερβολικά πολύ για τον ίδιο) αλλά περισσότερο αλλά για να νοιώσει πόσο μικρός είναι ο ίδιος αλλά και όλοι εμείς οι υπόλοιποι απέναντι το ρου της Ιστορίας.

Το κείμενο που ακολουθεί δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά τον Μάιο του 1998, στο περιοδικό ΜΕΤΑ, μ' αφορμή τη συζήτηση που τότε ξεκινούσε για τη μετονομασία της Μερραρχίας. Όπως καταλαβαίνουν οι φίλοι αναγνώστες η υπόθεση αυτή έχει μεγάλο παρελθόν και εξ' όσων φαίνεται θα έχει και μεγάλο μέλλον.

□

### Μερραρχία Σερρών, σύντομο ιστορικό

Η Ευρώπη, διαιρεμένη από το 1904, σε δύο αντίπαλα στρατόπεδα, την entente, "Εγκάρδια Συνεννόηση", Entente Cordiale (Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία) και τις κεντρικές δυνάμεις ([Γερμανική Αυτοκρατορία](#), [Αυστροουγγαρία](#), [Οθωμανική Αυτοκρατορία](#) και [Βουλγαρία](#). Αρχικά συμμετείχε και η [Ιταλία](#) που όμως την τελευταία στιγμή πέρασε με το αντίπαλο στρατόπεδο), προετοιμάζεται για την αμείλικτη πολεμική σύγκρουση που θα ακολουθήσει.

Στο μεταξύ τα βαλκανικά κράτη συμμαχούσαν και αυτά, το ένα μετά το άλλο με τα δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα. Η Ελλάδα, θα περνούσε σειρά από εσωτερικές κρίσεις πριν βρει το δρόμο της.

Η δολοφονία του Αρχιδούκα της Αυστρίας Φραγκίσκου Φερδινάνδου, το 1914 στο Σαράγεβο στάθηκε η αφορμή για το ξέσπασμα του [Α' Παγκοσμίου Πολέμου](#).

Οι βενιζελικοί προσπαθούσαν να τραβήξουν την Ελλάδα στο στρατόπεδο της entente ενώ οι βασιλόφρονες επέμεναν να διατηρηθεί η ουδετερότητα, που ευνοούσε τις κεντρικές δυνάμεις.

## **Κώστας Χ. Πασχάλης**

Βάναυση προσβολή της ιστορικής μας μνήμης η μετονομασία της Μεραρχίας

---

Ο Βενιζέλος, που έχει δεχθεί την αποβίβαση των στρατευμάτων της entente στη Θεσσαλονίκη, υποχρεώθηκε από τον Βασιλιά σε παραίτηση (5 Οκτωβρίου 1915).

Γερμανικά και βουλγαρικά στρατεύματα καταλαμβάνουν χωρίς αντίσταση το Ρούπελ (26 Μαΐου 1916) και καταλαμβάνουν την Ανατολική Μακεδονία (η βουλγαρική κατοχή των ελληνικών εδαφών θα στιγματιστεί από απίστευτη βαρβαρότητα, ενώ χιλιάδες ήταν αυτοί που θα χάσουν τη ζωή τους σε στρατόπεδα αναγκαστικής εργασίας στην ενδοχώρα της Βουλγαρίας, ανάμεσά τους και πάρα πολλοί Σερραίοι).

Η αντίδραση των βενιζελικών ήταν άμεση. Σχηματίστηκε μία στρατιωτική ένωση και κηρύχθηκε επανάσταση. Στην Θεσσαλονίκη εγκαθίσταται προσωρινή κυβέρνηση και συστήνεται η επιτροπή Εθνικής Αμύνης. Την ανώτατη Αρχή αναλαμβάνει τριανδρία με τους Βενιζέλο, Κουντουριώτη και Δαγκλή, που αποφασίζει την συμμετοχή στις επιχειρήσεις κατά μήκος του μακεδονικού μετώπου στο πλευρό των συμμάχων.

Έτσι με βάση τα υπολείμματα της 6ης Μεραρχίας, του 2ου συντάγματος Κρητών και αξιωματικούς και οπλίτες του 7ου συντάγματος πεδινού πυροβολικού ξεκίνησε η οργάνωση μίας μεγαλύτερης μονάδας που θα ονομασθεί Μεραρχία Σερρών. Διοικητής της Μεραρχίας ορίστηκε ο συνταγματάρχης Νικόλαος Χριστοδούλου και διοικητές των τριών συνταγμάτων οι : αντισυνταγματάρχης Χαράλαμπος Τσερούλης, ταγματάρχης Ιωάννης Μαυροδής, ταγματάρχης Αλέξανδρος Σπυράκος.

Η παρουσία των ελληνικών μονάδων στο Μακεδονικό μέτωπο ως το τέλος του 1916 περιορίζεται στα δύο συντάγματα της Μεραρχίας Σερρών, ενώ το τρίτο παραμένει στη Θεσσαλονίκη.

Την άνοιξη του 1917 η Μεραρχία Σερρών στο πλαίσιο των συμμαχικών επιθέσεων στο κυρίως μέτωπο καταφέρνει την πρώτη σπουδαία ελληνική νίκη, καταλαμβάνοντας το λόφο του Ραβινέ, ισχυρότατης εχθρικής τοποθεσίας, που δέσποζε στον τομέα.

Η κατάληψη του Ραβινέ ανατέθηκε στο υπό το λοχαγό Γρηγόριο Γουλιανό 2ο τάγμα του 1ου συντάγματος της Μεραρχίας Σερρών.

Η κατάληψη του Ραβινέ, υπήρξε λαμπρή ελληνική επιτυχία και η πρώτη σπουδαία νίκη του στρατού της Εθνικής Αμύνης. Οι απώλειες όμως ήταν βαρύτερες: νεκροί 5 αξιωματικοί και 51 οπλίτες, τραυματίες 9 αξιωματικοί και 225 οπλίτες.

Τον Ιούνιο του 1917 ο Βενιζέλος, έχοντας πια την ευθύνη της διακυβέρνησης του ενιαίου ελληνικού κράτους, δίνει εντολή για την αναδιοργάνωση των στρατιωτικών μονάδων που συμμετέχουν στις επιχειρήσεις. Η Μεραρχία Σερρών με τις Μεραρχίες Αρχιπελάγους και Κρήτης αποτέλεσαν το Σώμα Στρατού Εθνικής Αμύνης με διοικητή τον Επαμεινώνδα Ζυμβρακάκη.

Σε έναν περίπου χρόνο, την άνοιξη του 1918 θα δοθεί η σπουδαιότερη μάχη του Μακεδονικού μετώπου. Πρόκειται για τη μάχη για την κατάληψη του Σκρά ντι λέγκεν, που συνιστούσε την ισχυρότερη αμυντική θέση του βουλγαρικού στρατού.

Η κατάληψη του Σκρά ήταν η μεγαλύτερη στρατιωτική επιτυχία των συμμαχικών στρατευμάτων, στην οποία καθοριστικό ρόλο διαδραμάτισαν οι ελληνικές δυνάμεις, προκαλώντας τον ενθουσιασμό σ' όλη την Ελλάδα.

Στην επίθεση αυτή η Μεραρχία Σερρών με διοικητή των Ζυμβρακάκη πολέμησε στα δυτικά του κυρίως μετώπου, ανταποκρινόμενη με απόλυτη επιτυχία στην αποστολή που της είχε ανατεθεί. Οι απώλειες της ήταν: 32 νεκροί και 113 τραυματίες.

Οι επιχειρήσεις των συμμάχων θα συνεχιστούν με την ίδια επιτυχία οδηγώντας στη συνθηκολόγηση των Βουλγάρων, το Σεπτέμβριο του 1918 και στην απελευθέρωση της Ανατολικής Μακεδονίας..

## **Κώστας Χ. Πασχάλης**

Βάναυση προσβολή της ιστορικής μας μνήμης η μετονομασία της Μεραρχίας

---

Η έξοδος της Ελλάδας στον πόλεμο στο πλευρό των συμμάχων, μεταξύ όλων των άλλων θετικών συνεπειών, είχε και μακροπρόθεσμα οφέλη για την Μακεδονία, καθώς η ήττα των Κεντρικών δυνάμεων και της συμμάχου αυτών Βουλγαρίας, θα οδηγήσει στην υπογραφή της συνθήκης του Neilly, στη βάση της οποίας η Βουλγαρία υποχρεώθηκε να αποχωρήσει από οποιαδήποτε διεκδίκηση ελληνικών εδαφών, παραχωρώντας ταυτόχρονα στους Έλληνες όλα τα δικαιώματα και τους τίτλους τους.

Τέλος επέβαλε την ανταλλαγή μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας των ετεροεθνών πληθυσμών, εξουδετερώνοντας έτσι δραστικά τις αμφισβητήσεις και τις «αλτρωτικές διεκδικήσεις» των Βουλγάρων.

Η ονοματοδοσία της κεντρικότερης οδικής αρτηρίας της πόλης των Σερρών σε οδό (λεωφόρο) Μεραρχίας, αλλά και το «ηρώων» που κοσμεί το πάρκο λίγο πριν από το σιδηροδρομικό σταθμό (για το οποίο αξίζει επίσης ιδιαίτερη μνεία), συνιστούν τον ελάχιστο φόρο τιμής που όφειλαν να αποδώσουν οι Σερραίοι σ' αυτούς που θυσιάστηκαν για να μπορούμε εμείς οι μεταγενέστεροι να θεωρούμε εαυτούς Έλληνες και ελεύθερους.

Είναι λοιπόν σαφές πως οποιαδήποτε μετονομασία αυτής της οδού αποτελεί βάναυση προσβολή της ιστορικής μας μνήμης, πολύ δε περισσότερο όταν γίνεται από ανθρώπους που εξελέγησαν για να υπηρετήσουν το μέλλον αυτού του τόπου.

**Υ.Γ.** «Σέρρες: από το χθες στο αύριο» είναι το λογότυπο που προσφάτως παρουσίασε ο κ. Δήμαρχος, δίνοντας το κυρίαρχο μήνυμα του επετειακού εορτασμού απελευθέρωσης της πόλης. Την ίδια ακριβώς χρονική στιγμή ο ίδιος άνθρωπος «αποκαθίλωνε» ένα σημαντικό κομμάτι της ιστορικής μας μνήμης, μετονομάζοντας την οδό Μεραρχίας.

Η υποκρισία είναι μία από τις λέξεις στις οποίες θα μπορούσε να καταφύγει κανείς για να κρίνει αυτή τη συμπεριφορά. Υπάρχουν όμως και άλλες εκφράσεις εξίσου πειστικές, όπως: ιστορική αβελτηρία, ιστορική αμνησία, επιλεκτική ιστορική μνήμη, μικροπολιτικό παιχνίδι σκοπιμοτήτων... Αφήνουμε τους αναγνώστες να αναζητήσουν με τη σειρά τους, τους δικούς τους προσδιορισμούς, τις δικές τους απαντήσεις.